

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
ΚΕΝΤΡΟΝ ΕΡΕΥΝΗΣ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ 14
ΑΘΗΝΑΙ (136)

Ρυγανίου - Ναυρακτίας

ΚΕΝΤΡΟΝ ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΑΣ
ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΟΣ ΑΤΛΑΣ
Αριθ. Έρωτ. *Σεφ. IV 36/1970*

Δ.
ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΝ
ΔΙΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΣ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΘΗΝΑΙ 1968
ΕΚ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ

20-25/1/1970.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

1. Ἐξεταζόμενος τόπος (χωρίον, κωμόπολις)... **Ρυθάνιον**
(παλαιότερον ὄνομα: **Βρύθειαν**), Ἐπαρχίας **Ναυπακτίας**
Νομοῦ **Αἰτωλοακαρνανίας**
2. Ὀνοματεπώνυμον τοῦ ἐξετάσαντος καὶ συμπληρώσαντος **Νικολάου**
Μπαλεπαφάνη... ἐπάγγελμα **Διδάσκαλος**
Ταχυδρομικὴ διεύθυνσις **Ρυθάνιον Ναυπακτίας**
Πόσα ἔτη διαμένει εἰς τὸν ἐξεταζόμενον τόπον **ἀπὸ 1ης ἰουνίου 1924**
3. Ἀπὸ ποῖα πρόσωπα κατεγράφησαν αἱ παρατιθέμεναι πληροφορίες:
α) ὄνομα καὶ ἐπώνυμον **θεωδόσιος Γ. Μπαλεπαφάνης**

ἡλικία **42**... γραμματικαὶ γνώσεις **Γ' Δημοτικῶν**
τόπος καταγωγῆς **Ρυθάνιον Ν. κτλ.**

Αἰτωλίας

Σπυρίδων Β. Βασιλόπουλος, 26 ἔτη, ἀγαμέμνη, Ρυθάνιον

Α'. α'. ΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΑ ΚΤΗΜΑΤΑ ΠΡΟ ΤΟΥ 1920

- 1) Ποῖαι ἀγροτικαὶ περιοχαὶ προωρίζοντο διὰ σποράν καὶ ποῖαι διὰ βοσκήν ποιμνίων; **Αἰτωλοακαρνανία διὰ σποράν — Αἱ ξηρικοὶ καὶ πεωκαὶ καθὼ καὶ Κοιν. ἐκτάξεις διὰ τὰ ποιμνια.**
Ὑπῆρχον αὗται χωρισταὶ ἢ ἐνηλλάσσοντο κατὰ χρονικὰ διαστήματα; **Δεν ἐνηλλάσσοντο**
- 2) Εἰς ποίους ἀνῆκον ὡς ἰδιοκτησίαι; α) εἰς φυσικὰ πρόσωπα, δηλ. εἰς τοὺς χωρικοὺς· β) εἰς γαιοκτῆμονας ("Ἑλληνας ἢ ξένους, ὡς π.χ. Τούρκους)· γ) εἰς Κοινότητας· δ) εἰς μονὰς κλπ. **Εἰς τοὺς χωρικοὺς — καὶ εἰς τὴν Κοινότητα**
- 3) Ὁ πατὴρ διατηρεῖ τὴν περιουσίαν του συγκεντρωμένην καὶ μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του, διαγενομένης ὑπ' αὐτῶν μετὰ τὸν θάνατόν του; **ἐνηθέως μετὰ τὸν γάμον τῶν τέκνων του**
ὁ πατὴρ διανέμει τὴν περιουσίαν του μετὰ τὸν αὐτῶν —

β'. 1) Οί κάτοικοι ασχολούνται μόνον εις τήν γεωργίαν ἢ μόνον εις τήν κτηνοτροφίαν ; ἢ συγχρόνως εις ἀμφοτέρας, δηλ. τήν γεωργίαν καί τήν κτηνοτροφίαν ;

Καί ἐν τῶν γεωργίαν καί ἐν τῶν κτηνοτροφίαν

2) Οί τεχνῖται (δηλ. οἱ βιοτέχναι) ἀσχολοῦνται ἐν παρέργῳ καί εις τήν γεωργίαν ;

Ναί, ἀσχολοῦνται καί ἐν τῇ γεωργίαν

γ'. 1) Εἰς τὰ μεγάλα κτήματα : τῶν γαιοκτημόνων (τσιφλικούχων), τῶν μοναστηρίων ποῖοι εἰργάζοντο εις αὐτά ; καί ὑπὸ ποίους ὅρους ὡς ἄτομα ἢ μέ ὁλόκληρον τήν οἰκογένειάν των ;

Δέν ὑπάρχον τσιφλικούχοι ἢ μοναστήρια καί ἐκτάσεις

2) Πῶς ἐκαλοῦντο οὗτοι ; (κολλήγοι, σέμπροι, μισακάτορες, σημισακάτοροι κλπ.)

Ποία ἦτο ἡ κοινωνικὴ των θέσις ;

Εἰς τῶν περὶ τὴν ἐκκλησίαν ὡς μισακάτορες

3) Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή των ; (εἰς εἶδος ἢ εις χρῆμα) ;

4) Ἐχρησιμοποιοῦντο καί ἐργάζονται ; ἐποχικῶς, δηλ. διὰ τὸ θέρισμα, τὸ ἄλωνισμα, τὸν τρυγητὸν ἢ δι' ὅλον τὸν χρόνον ; Ἀπὸ ποῦ προήρχοντο οὗτοι ; ἦσαν ἄνδρες μόνον ἢ καί γυναῖκες ; ποίαν ἀμοιβὴν ἐλάμβανον ; ἡμερομίσθιον εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ;

Δέν ἐχρησιμοποιοῦντο ἐργάζονται

5) Ἐχρησιμοποιοῦντο καί δοῦλοι (ὑπηρεταί) ἢ δοῦλαι ; Ἐὰν ναί, ἀπὸ ποίους τόπους προήρχοντο ;

Οχι

6) α) Οἱ νέοι καί αἱ νέαι τοῦ τόπου ποῦ ἐπήγαιναν δι' ἀνεύρεσιν ἐργασίας ;

Πρὸ τοῦ 1920 εὐδεῖς

β) Ἐπήγαιναν ἐποχικῶς : ὡς ἐργάται ...

Οχι ἢ ὡς τεχνῖται κτίσται, γύφτοι (σιδηρουργοί), βαφεῖς (μυογιατζήδες), πραγματευτάδες (ἐμποροὶ) κλπ. ;

Οχι

- δ'. 1) Πῶς ἐλιπαίνοντο παλαιότερον τὰ χωράφια: με ζωϊκὴν κόπρον (βοῶν, αἰγοπροβάτων κλπ.), φυτικὴν (με καῦσιν: α) τῆς καλαμῖας μετὰ τὸν θερισμόν, β) τῶν θάμνων κλπ.) ἢ με κάλυψιν (παράχωμα) χλόης (τριφυλλιοῦ, λαθουριοῦ κλπ.) δι' ὀργώματος;

με ζωϊκὴν κόπρον -

- 2) Πότε ἐγίνε τὸ πρῶτον χρῆσις χημικῶν λιπασμάτων εἰς τὸν τόπον σας; Μετὰ τὸ 1934-35 -

- ε'. Ἀπὸ πότε χρησιμοποιοῦνται: τὸ σιδηροῦν ἄροτρον καὶ αἱ γεωργικαὶ μηχαναὶ εἰς τὸν τόπον σας; Σιδηροῦν ἄροτρον ἀπὸ τοῦ 1955.

Μηχαναὶ ἀπὸ τοῦ 1928 -

- 1) Σιδηροῦν ἄροτρον (τύποι αὐτοῦ, δηλ. μονόφτερο, δίφτερο κλπ.).

Εἰς ποῖα κτήματα ἐχρησιμοποιεῖτο (ἢ χρησιμοποιεῖται) κάθε τύπος;

Ποῖος κατεσκεύαζε τὸ ἄροτρον τοῦτο ἢ ἀπὸ ποῦ ἐγίνετο ἡ προμήθεια αὐτοῦ; Δίφτερο βε χωράφια χαλάρω.

Μονόφτερο βε χωράφια χλωνώδη-λασπώδη.

Σιδηροῦν, συνήθως ἐν θέρεσι τρυκινίδω -

Παραθέσατε σχεδιαγράφημα (ἢ φωτογραφίαν) ἐκάστου τύπου σιδηροῦ ἄροτρον με τὰς ἀντιστοίχους ὀνομασίας τῶν μερῶν αὐτοῦ, ὡς τοῦ κατωτέρω παρατιθεμένου.

1..... 4..... 7..... 10.....

2..... 5..... 8.....

3..... 6..... 9.....

- 2) Τρακτέρ (ἀπὸ πότε εἶναι ἐν χρήσει;) Τρακτέρ δὲν ὑπαίρκει

- 3) Μηχανὴ θερισμοῦ καὶ μηχανὴ σερι. σμ.ν. οὐδὲ καὶ ἡ κεραιὴ σκόμην, διότι τὸ χωρίον στερεῖται ἀρμεζιτιμῶδου -

4) Μηχανή δεσίματος τῶν σταχύων (δεματιῶν) λένιοσφαιρα -

5) Μηχανή ἄλωνισμού ... εἶπε ἔκρυπτορ ἐν λεύκῳ.

στ'. 1) Τὸ ξύλινον ἄροτρον. Ποῖος κατεσκεύαζε (ἢ κατασκευάζει) τὸ παλαιὸν ξύλινον ἄροτρον

Ὁ ἴδιος δ. χειρὶ ἢ συνήθει -

2) Ποία ἦτο ἡ μορφή τοῦ παλαιοῦ ξυλίνου ἄρότρου εἰς τὸν τόπον σας καὶ ποία εἶναι σήμερον. Ποῖαι διαφοραὶ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) εἰς τὸ χρησιμοποιοῦμενον ἄροτρον εἰς τὸν τόπον σας ἀπὸ τὰ εἰκονιζόμενα ἐνταῦθα ;

Τὸ χειροκροσοῦμενον ἔπαυσα ξύλινον ἄροτρον δὲν ὡκοιάρε με κανέναν εἰς τὴν εἰκονηθῆμενον

Ὁ καὶ ἀρχὴν εὖ εἶδὼν ἔβλεπε διὰ τὰ ἄλλα καὶ ἑτέρων διὰ τὰ βόδια

Κατωτέρω παραθέλω σχετικὴν κτορογραφίαν

3) Ἰχνογραφήσατε τὸ ξύλινον ἄροτρον⁽¹⁾ καὶ τὸν ζυγὸν ὡς ἀπαντᾶται εἰς τὸν τόπον σας καὶ παραθέσατε τὰ ἀντιστοιχοῦντα εἰς τοὺς ἀριθμοὺς ἐν χρήσει ὀνόματα τῶν διαφόρων μερῶν καὶ τῶν ἐξαρτημάτων αὐτοῦ.

1. <u>σταβάρη</u>	6. <u>ὄνι (γενί)</u>	11. <u>σπέρα ξύλινον</u>
2. <u>ἐπαύρα</u>	7. <u>ξιδυροὶ κρέκος (κρέκος)</u>	12. <u>ἐύβαλμα</u>
3. <u>κουτάρη</u>	8. <u>ξιδήνες</u>	13.
4. <u>χειροχάβη</u>	9. <u>ξιδυροὶ στέβη</u>	14.
5. <u>ξιδυροὶ ἐνὶ βυθῷ</u>	10. <u>κρεσὶ</u>	15.

(1) Ἐάν εἶναι δυνατόν ἀποστείλατε καὶ φωτογραφίαν.

- 4 -

(Εάν υπάρχουν διαφοραί, δύνασθε νὰ μεταβάλετε τὴν ἀνωτέρω ἀρί-
θμησιν).

- 4) Τὸ ὕνι. Τὸ ὕνι τοῦ ξυλίνου ἀρότρου ἦτο (ἢ εἶναι) μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν εἰδῶν τῶν χωραφῶν ; δηλ. τῶν χωματερῶν (λιβάδια, κῆποι) καὶ τῶν πετρωδῶν. — Ἰχνογραφή-
σατε ἢ φωτογραφήσατε τὸ ἐν χρήσει ὕνι (ἢ τὰ ἐν χρήσει, ἐάν
εἶναι διαφόρων τύπων) καὶ σημειώσατε τὴν χρήσιν ἐκάστου.

ἦτο μιᾶς μορφῆς διὰ τὴν ἀροτρίασιν ὅλων τῶν
εἰδῶν τῶν χωραφῶν. Ὁμοίαν γὰρ μέλει σημειώ-
μενον διαὶ ὁμοειδῶν ξυλίνων κατωτέρω.

- 5) Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς σπάθης τοῦ ἀρότρου;

6) Ἦτο (ἢ εἶναι) κατασκευασμένη ἐκ ξύλου ἢ σιδήρου;

χαρτολάδι

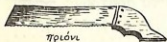

ὕνι

ἔκ ξύλου.

- 7) Ἔργαλεῖα διὰ τὴν κατασκευὴν καὶ ἐπιδιόρθωσιν τοῦ ἀρότρου
(π.χ. σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδι, ἀρνάρι, ξυλοφαῖ κλπ.).....

Σκεπάρνι, πριόνι, ἀρίδα, ξυλοφαῖ, στενοσκεπάρνο,
Σκαρφέρο.

πριόνι

ἄριδα

ρίνι ἢ ξυλοφαῖ (ἀρνάρι)

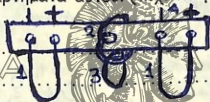
8) α) Διὰ τὸν ἄροτον (ζευγάρισμα, ὄργωμα) ποῖα ζῶα ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) ; βόες ἢ ἄλλο ζῶον, δηλ. ἵππος, ἡμίονος, ὄνος... Βόες, ἵπποι, ἡμίονοι...

β) Ἐχρησιμοποιοῦντο (ἢ χρησιμοποιοῦνται) διὰ τὸ ὄργωμα δύο ζῶα ἢ ἓν ; Δύο ἦνα

9) Διὰ τὸ ζευγάρισμα μὲ δύο ζῶα ἦτο (ἢ εἶναι) ἀναγκαῖος ὁ ζυγός ; Ὁ το ἀναγκαῖος ὁ ζυγός.

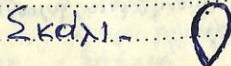
Σχεδιάσατε τὴν μορφήν τοῦ παλαιότερου καὶ τοῦ σημερινοῦ ζυγοῦ (ἢ φωτογραφήσατε αὐτὸν) καὶ ὀνομάσατε τὰ διάφορα μέρη καὶ ἐξαρτήματα αὐτοῦ. (π.χ. λουριά, λοῦρα, ζεύλες, πιζεύλια κλπ.).

1. Ζεύλα
2. Λουρία
3. Σκαλι
4. Πιζεύλια

10) Σχεδιάσατε ἰδιαίτερος τὴν μορφήν τῶν ζευλῶν τοῦ ζυγοῦ εἰς τὸν τόπον σας. Ζεύλα

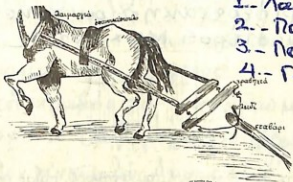
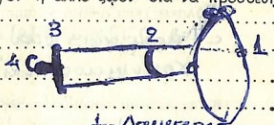
11) Πῶς λέγεται εἰς τὸν τόπον σας ὁ κρίκος ἐκ σιδήρου, ξύλου ἢ σχοινοῦ, ὁ ὁποῖος τοποθετεῖται εἰς τὸν ζυγὸν (πολλαχοῦ : λοῦρα, κουλλούρι), προσδένεται δὲ εἰς αὐτὸν τὸ ἄροτρον διὰ τὸ ὄργωμα ; (Σχεδιάσατε αὐτόν).

12) Ἀπὸ πότε γίνεται τὸ ὄργωμα δι' ἑνὸς ζώου ;

Πῶς γίνεται ἡ ζεύξις του (τὸ ζέψιμον) εἰς τὸ ἄροτρον ;

Περιγράψατε και σχεδιάσατε (ή φωτογραφήσατε) την σκευήν, την οποίαν φέρει τὸ ἄλογον ἢ ἄλλο ζῶον διὰ νὰ προσδεθῇ εἰς αὐτήν τὸ ἄροτρον.....

1. - Παικάρια
2. - Πανάγχευς.
3. - Παχαντζιέτο -
4. - Γάντζος -

ζ'. Ἀροτρίασις (ὄργωμα) καὶ σπορά.

α) Ποίος ὥργωνε παλαιότερον (ἢ σήμερον) : 1) ἄνδρας (ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ ἢ ἄλλος) ; 2) γυναῖκα ; 3) ὑπηρέτης. Σημειώσατε ποία ἢ συνήθεια εἰς τὸν τόπον σας.....

Ο ἄνδρας, ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ ἀγροῦ -

β) 1) Περιγράψατε λεπτομερῶς, πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον τῶν βοδιῶν (ἢ τοῦ βοδιοῦ, τοῦ ἀλόγου) εἰς τὸ ξύλινον ἄροτρον. (Παραθέσατε, εἰ δυνατόν, καὶ φωτογραφίαν).....

Τοποθετεῖς τὸν ἐλπίον ἐπὶ τὸν βοδιόν, καὶ αὐτὸν ἐπὶ τὸν βοδιόν. Προσδέεις τὸν ἀροστῆρα διὰ τῶν λουριῶν τῶν βοδιῶν, καὶ αὐτὸν ἐπὶ τὸν βοδιόν. Προσδέεις τὸν ἀροστῆρα διὰ τῶν λουριῶν τῶν βοδιῶν, καὶ αὐτὸν ἐπὶ τὸν βοδιόν.

2) διὰ τὰ ὅλα τοποθετεῖς τὸν ἐλπίον ἐπὶ τὸν βοδιόν, καὶ αὐτὸν ἐπὶ τὸν βοδιόν. Προσδέεις τὸν ἀροστῆρα διὰ τῶν λουριῶν τῶν βοδιῶν, καὶ αὐτὸν ἐπὶ τὸν βοδιόν.

2) Πῶς γίνεται τὸ ζεύξιμον εἰς τὸ σιδηροῦν ἄροτρον.....

Καὶ τὸν ἴδιον βοδιόν -

3) Πῶς κατευθύνει ὁ γεωργὸς τὰ ζευγμένα ζῶα (ἢ τὸ ζῶον) κατὰ τὸ ὄργωμα μετὰ τοῦ ἄλλου, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).

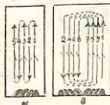
Μετὰ τοῦ ἄλλου, τοῦ ὁποίου τὰ ἄκρα ἔχουν δεθῇ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων ἢ ἄλλως ; (Περιγραφή καὶ σχεδιάσμα ἢ φωτογραφία).
Προσδεμένοι μετὰ τοῦ ἄλλου καὶ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων, προσδεμένοι μετὰ τοῦ ἄλλου καὶ εἰς τὰ κέρατα τῶν ζῶων.

- 4) Σχεδιάσατε πώς ἐγίνετο παλαιότερον (ἐπίσης πώς γίνεται σήμερον) τὸ ὄργωμα. Ὁργώνεται τὸ χωράφι με ἀνοιγομένας αὐλάκας (αὐλακίαις) κατ' εὐθείαν γραμμὴν, ὡς τὸ κατωτέρω σχεδιάγραμμα (α);

... **ἡ ἀνοίξις τοῦ ἀγροῦ γίνεται ὅταν
χρησιμοποιηθῇ ἡ γεωμετρικὴ μηχανή.**

ἢ ὀργώνεται περιφερειακῶς ὡς εἰς τὸ σχεδιάγραμμα (β);

... **ἡ περιφερειακὴ δόλιχον χρησιμοποιοῦται
μικρότερος μηχανή.**

Σημειώσατε μετὰ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ποῖον ἐκ τῶν ὀργωμάτων τούτων (α, β) εἶναι ἐν ᾧ χρησάμενος τὸν τρόπον σας. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἄλλος τις τρόπος ὀργωμάτων σχεδιάσατε καὶ περιγράψατε αὐτόν.

- 5) Ἡ σπορὰ καὶ τὸ ὄργωμα τοῦ ἀγροῦ ἐγίνετο (ἢ γίνεται ἀκόμη) εἰς λωρίδας (ἐλ. σπορὰς ἢ σπορίαις, ντάμις, σισίαις, μεσοβίαις κ.λ.π.);

... **γίνεται ἐν χωρίοις (εὐνορίαις).**

Πῶς ἐχωρίζετο ἡ λωρίς (ἡ σποριά); με αὐλακίαν;

... **με αὐλάκων.**

- 6) Ποῦ ὑπάρχει ἡ συνήθεια νὰ γίνεται ἡ σπορὰ τοῦ σίτου καὶ ἄλλων δημητριακῶν μόνον με σκαπάνην, δηλ. νὰ μὴ χρησιμοποιῆται ἄροτρον; **ἐν τοιαύταις ἐδαφὶ καὶ περὶ τοῦ
ποῦ δὲν μπορεῖ νὰ ἀφαιρῇ τὸ φεῦγρον.**

- 7) Ποιοὶ τρόποι ἢ εἶδη ὀργωμάτων (ἀροτριάσεως) ἦσαν ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ σήμερον). Δηλ. ἡ διάνοιξις τῶν αὐλάκων μετὰ τὸ ὑνί: καθέτως, πλαγίως, βαθιὰ κλπ. ...

... **καθέτως καὶ βαθιὰ.**

Εἰς ποῖα ὀργώματα (σποράς) γίνεται χρῆσις τῶν τρόπων τούτων ἢ ἄλλων.

τῶν δειπνιστικῶν -

γ) Ἀροτριάσεις (ὀργώματα) τοῦ ἀγροῦ πρὸ τῆς σποράς :

1) Διὰ τὴν σποράν δειπνιστικῶν. Πόσα ὀργώματα ἐγίνοντο (ἢ γίνονται) καὶ πότε, δηλ. κατὰ ποίαν χρονικὴν περίοδον. Πῶς λέγονται (ὀνοματολογία) τὰ ὀργώματα αὐτά π.χ. καλλουργία, διβόλισμα, γύρισμα κλπ. 1) Διὰ τῶν ἐπορῶν ποσειδόν.

α) ὀργωμα καὶ β) ἐπορά -

2) Διὰ τὸν ἀραβόσειτον: α) ὀργωμα β) διβόλισμα.

γ) ἐπορά - τὸ ὀργωμα τοῦ ἀγροῦ τοῦ προοριζομένου διὰ τοῦτον γίνεται τὸν Αὐγούστου - τὸ ἀραβόσειτον τῶν ἀγοισίον: ἀρεΐον - ριζοῦν -

2) Διὰ τὸ φύτευμα κηπευτικῶν (Ἀπαιτήσατε ὁμοίως, ὡς ἀνωτέρω)

1) ὀργωμα 2) διβόλισμα 3) τὰ κωίσματα ὀριζητικῶς 4) ἐπορά - διὰ τὸν χωρὶν χωρὶν διὰ τὸ αὐτοῦ 4) ἐπορά - διὰ τὸν χωρὶν χωρὶν

3) Ἐπὶ πόσα ἔτη δέον νὰ ἀφεθῇ ἀσπαρτον τὸ χωράφι, δηλ. εἰς ἀγρὰ νάπαυσιν, διὰ νὰ σπαρθῇ κατόπιν σιτάρι ἢ ἄλλο δειπνιστικόν...

2-3 ἔτη

4) Πόσα ὀργώματα γίνονται διὰ κάθε εἶδος καλλιέργειας (σίτου, κριθῆς, ἀραβοσίτου, ψυχανθῶν, κηπευτικῶν εἰδῶν κλπ.) καὶ κατὰ ποίαν ἐποχήν; ... 1) ε. ἀνκ. τ. ἐρω. -

5) Ποῖα ἐργαλεῖα ἢ σκεύη χρησιμοποιοῦνται: α) κατὰ τὴν σποράν. π.χ. τὸ δισάκι εἰς αὐτὸ περιέχεται ὁ σπόρος καὶ ἐξ αὐτοῦ λαμβανόμενος διασκορπίζεται ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ;

τὸ σαμυγῶνι, ἐντὶ τοῦ σπασίτου ὑποαί -
χε δ σπῶρος -

β) Μὲ ποῖα γεωργικὰ ἐργαλεῖα (ἢ τυχὸν ἄλλα μέσα): 1) καθαρίζονται: τὸ ποδάρι, τὰ φτερά (παρούτια) κ.ἄ. καὶ τὸ ὑνὶ κατὰ τὴν ἀροτρίαν (ὀργωμα, ἀλέτρισμα, κάμωμα κλπ.) ἀπὸ τὸ χῶ-

μα ἢ τὰ χόρτα, ριζίδια, τὰ ὁποῖα κολλῶνται εἰς αὐτά. Μὲ ἑλλει-
ψειδῇ σιδηρᾷ ράβδῳ, ἢ ὁποῖα ἔχει τοποθετηθῇ εἰς τὸ ἐν ἄκρον
τοῦ βουκέντρου ἢ μὲ ἄλλον τρόπον; Μὲ εἰδικὸν ἐργαλεῖον

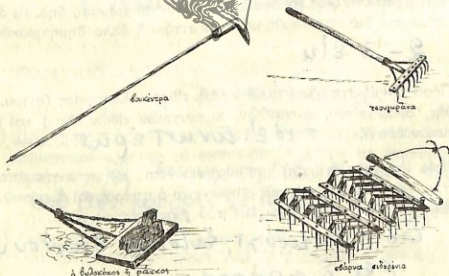
Οὗτος τριγώνου, τοποθετικὸν ἐστὶν
τὸ ἄκρον τοῦ βουκέντρου, λεγόμενον
ξύστρα — βουκέντρον —

2) Γίνεται μετὰ τὸ ὄργωμα ἰσοπέδωσις τοῦ χωραφίου (σβάρνι-
σμα, διβόλισμα);

Γίνεται σβάρνισμα

3) Ἡ σκαφή μερῶν τοῦ ἀγροῦ πού δὲν ἔχουν ὀργωθῇ (μὲ σκαλίδα,
τσαπὶ κ. ἄ.); Νὰ γίνῃ εἰς τὴν θέσιν τῶν ὡς ἄνω (1-3) ἐρωτημάτων
περιγραφὴ ἐκάστου ἐν χρήσει ἐργαλείου καὶ νὰ παρατεθοῦν σχε-
διάσματα ἢ φωτογραφίαι. (Παρατίθενται ἐνταῦθα ἐνδεικτικῶς σχε-
διάσματά τινων ἐκ τούτων).

Ἡ σκαφή γίνεται μετὰ

γ) Ἐργαλεῖα διὰ σκάψιμον καὶ σκάλισμα τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ κή-
που· π.χ. ὁ κασμάς, ἢ τσαπά κ.ἄ. (Σημειώσατε τὸ ὄνομα, τὴν χρῆσιν

ἐκάστου καὶ παραθέσατε ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν)

Χρησιμοποιούνται καὶ καὶ νῦν καὶ τότε
ἐφαρμόζονται ὅπου παρουσιάζονται ἐν
τῷ ἰχνογραφημένῳ -

- 6) Ποῖα πρόσωπα βοηθοῦν τὸν ζευγολάτην (ἢ ζευγὰν) εἰς τὸ ὄργωμα καὶ πῶς καλοῦνται οἱ βοηθοὶ οὗτοι ὡς καὶ αἱ ἐργασίαι ποὺ ἐκτελοῦν

Συνήθως πρόσωπα (π.χ. σπυροκόπτες) (γονή, ἡλικ. ζέφυρος)
- ἔραροι: σκάψιμο καὶ ἔραρον (ἀνεβόρας) - ζεαωγράτες -

- 7) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τὴν σπορὰν ὀσπρίων. Πῶς ἐγίνετο ἡ σπορὰ καὶ ἡ καλλιέργεια ἐκάστου εἴδους.

Δὲν ἐχρησιμοποιούντο ἰδιαίτερα χωράφια διὰ τοῦτο
δι' αὐτὴν ἐκτελούντο ἐν τῇ γῇ καὶ τὰ φασόλια καὶ κί-
καρβοῦντο. Μὲν τὰ εὐδαίεια ἐν ἀνὰ χωράφια -

- 8) Ποῖα χωράφια ἐκαλλιεργοῦντο (ἢ καλλιεργοῦνται) διὰ τροφὰς τῶν ζώων π.χ. ρόβη, σανόν, τριφύλλι κ.ά.

Διὰ τριφύλλι ποτιστικὰ καὶ δυνατὰ χωράφια -

- 9) Πῶς ἐγίνετο πρὸ τοῦ 1920 (ἢ σήμερον) ἡ καλλιέργεια τῶν γεωμήλων ἐσπέρνοντο ἢ ἐφυτεύοντο εἰς αὐλάκια ἢ πρασιεὶς (βραγιεὶς) καὶ ἄλλως

Ἐφυτεύοντο ἐν λαϊκῇ ἀπέκλεισται ὁ ἴσος
ἀπ' ἀλλήλων -

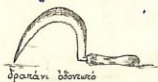
Β. ΘΕΡΙΣΜΟΣ

α. Ἔργαλεῖα θερισμοῦ.

- 1) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον ἐθερίζοντο παλαιότερον τὰ δημητριακά. (Παραθέσατε τὸ ὄνομα καὶ ἰχνογράφημα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ.

π.χ. με τὸ δρεπάνι, τὸ μαχαίρι κλπ.)

Με τὸ δρεπάνι καὶ σάμαυ λρα
καὶ σήμερον —
τὸ χειροκροτούμενον εἶναι τὸ συγκεκριμένον διὰ
+ θαντοῦ

Ἐάν ᾤσαν (ἢ εἶναι ἀκόμη ἐν χρήσει) διαφόρων εἰδῶν δρεπάνια ἢ
ἄλλα μέσα θερισμοῦ, παρακαλοῦμεν νὰ τὰ περιγράψετε· ἐπίσης νὰ
σχεδιάσετε τὰ ἐργαλεῖα ἢ νὰ τὰ φωτογραφήσετε.

οὐδὲν ἄλλο ἐργαλεῖον εἶναι ἐν χεῖρὶ
ἢ ἐν τοῖς ποσσίν —

2) Μὲ δρέπανα ἢ μὲ ποῖα ἄλλα ἐργαλεῖα (π.χ. κόσσης) ἐθερίζοντο
(ἢ θερίζονται) τὰ χόρτα (π.χ. τὸ τριφύλλι κλπ.) διὰ τροφήν τῶν
ζώων· (βλ. παράδειγμα εἰς τὴν κατωτέρω εἰκόνα).

Με κόσσει ἐν τῇ
εἰκόνι —

3) Ἡ λεπίς (δηλ. ἡ κόψη) τοῦ δρεπανιοῦ ἢ ἄλλου θεριστικοῦ ἐργα-
λείου ἦτο ὁμαλὴ ἢ ὀδοντωτὴ; (Σχεδιάσατε αὐτήν).

Ἡ τοῦ ὀδοντωτοῦ τοῦ δρεπανιοῦ — ὅμοια ἢ ἕ
κόσσει —

4) Πῶς ἦτο κατεσκευασμένη ἡ χειρολαβὴ του· (σχεδιάσατε ἢ φωτο-
γραφήσατε αὐτήν). Ὁ σιδηροῦς σκελετὸς πῶς ἐλέγετο;

ἢ ἐν ξύλῳ —

- 5) Ποῖος κατεσκεύαζεν αὐτὰ τὰ θηριστικὰ ἐργαλεῖα· (π.χ. τὰ δρεπάνια κ.ἄ.) .

Η προμήθεια γίνεται εις τον Εξοπλισμό -

- 6) Ἡτο παλαιότερον (ἢ εἶναι ἀκόμη) ἐν χρῆσει καὶ ὁ θερισμὸς μὲ τὰς χεῖρας, δηλ. δι' ἐκρίζωσεως καὶ ὄχι διὰ κοπῆς τῶν δημητριακῶν ἢ ὀσπρίων (π.χ. τῆς κριθῆς, τῶν ρεβιθιδῶν) ἢ τροφῶν τῶν ζώων (τῆς ρόβης κλπ.)

Τῶν ρεβενθίων καὶ τῆς φακῆς καὶ —

β. Θερισμός τῶν δημητριακῶν.

- 1) Εἰς ποῖον ὕψος ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἐθερίζοντο (ἢ θερίζονται) μὲ τὸ δρεπάνι ἢ ἄλλο κοπτερόν μέσον ὃ σῖτος, ἡ κριθή, ἡ βρώμη, ἡ σίκαλις κλπ. Στάθμευσε ἐπὶ ἐξ. 0,50-0,60 μ.

Η θύρα που χαμηλά διακρίνεται είναι η κομμάτι για καθίστα-

- 2) Οί στάχυες που έμεναν (ή μένουν) εις τό χωράφι μαζί με την ρίζαν μετά τόν θερισμόν πώς έλέγοντο (ή πώς λέγονται).....

AKA KOKKORIAN AOHNON

- 3) Ποῦ ἀκολουθοῦν τοὺς θεριστὰς ἀλλὰ πρόσωπα (γυναῖκες ἢ παιδιὰ), τὰ ὅποια παραλαμβάνουν ἀπ' αὐτοῦ τὰ δράγματα (δραξίς, πιάσματα, χερίς, χερόβολα) τῶν σταχυῶν καὶ τὰ τακτοποιοῦν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Μήπως οἱ ἴδιοι οἱ θερισταὶ ἀποθέτουν ἐπὶ τοῦ ἐδάφους τὰ δράγματα ;

Οἱ ἴδιοι οἱ θεριότες προσέειπον ἐν χερσὶ
ἐμοὶ τοῦ ἐδάφους καὶ ἀνέστη καὶ ἀπρότερον ἐγὼ
δένουν. —

- 4) Πώς τοποθετούνται τὰ δράγματα (οἱ χεριές) ἐπὶ τοῦ ἐδάφους. Πολλὰ ὁμοῦ; Πόσα; Μήπως τοποθετεῖται ἕκαστον δράγμα (πίεσμα τῆς χειρὸς) χωριστά; *Οπου τοποθετοῦνται πολλὰ μαζί, αἱ κεφαλαὶ τῶν σταχῶν εὐρίσκονται πρὸς τὴν αὐτὴν κατεύθυνσιν ἢ διασταυρῶνται. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

5) Πώς λέγονται τὰ τοποθετούμενα μαζί δράγματα ; Πολλαχοῦ καλοῦνται ἀγκαλιές.

Χερόβοχα -

γ. Οἱ θερισταί.

- 1) Ποιοὶ θερίζουν : ἄνδρες καὶ γυναῖκες ; Ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν) θερισταί, οἱ ὅποιοι ἤρχοντο ὡς ἐπαγγελματίαι δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν ἀπὸ ἄλλων τόπων καὶ ποίον :

Ἄνδρες καὶ γυναῖκες, ὡς ἐκὼς ἡμερομίσθιον ὁμολογῶντες. Δὲν ἤρχοντο τοιαύτης μαστίγι θερισταί.

- 2) Πώς ἡμείβοντο οὗτοι με ἡμερομίσθιον (μεροκάματο) ἢ κατ' ἀποκόπην (ξεκοπῆς). Ποία ἦτο ἡ ἀμοιβή· εἰς χρῆμα ἢ εἰς εἶδος ; Τὸ ἡμερομίσθιον ἦτο μετὰ παροχῆς φαγητοῦ ἢ ἀνευ φαγητοῦ ; (Παραθέσατε μετὰ τὰς πληροφορίας καὶ τὴν σχετικὴν εἰς τὸν τόπον σας ὀνοματολογίαν).

Ἄν εἶκομεν τοιαύτην περιουσίαν, ἢ ἀμοιβή, ἢ εἰς εἶδος. Τὸ εἰς εἶδος ἦτο μετὰ φαγητοῦ.

- 3) Οἱ ἄνδρες ἢ αἱ γυναῖκες ἔφερόν τι εἰς τὰς χεῖρας πρὸς προφύλαξιν, ἰδίᾳ τῆς ἀριστερᾶς, κατὰ τὸν θερισμόν ; Ἐπίσης κατὰ τὴν ἐναρξιν τῆς ἐργασίας τὴν πρώτην ἡμέραν περιεβάλλοντό τι εἰς τὴν μέσην τοῦ σώματος διὰ νὰ μὴ αἰσθάνωνται κόπῳσιν (δηλ. νὰ μὴ πονῇ ἡ μέση των) ;

Ἐφερόν φυρεμιά με μακρῇ χειρὶ.

- 4) Ἐδίδετο (ἢ δίδεται) προσοχή ὡς πρὸς τὴν ἡμέραν τῆς ἐβδομάδος ἢ τοῦ μηνὸς καθ' ἣν πρέπει νὰ ἀρχίσῃ ὁ θερισμός ;

Ποιῦνται ὅχι τρεῖς - ἂν συμβαίνει νὰ ἔχω κελεύθην
τὴν ἐπομένην, γίνεταί μικρὰ - διηρόχρονος ἐνερ-
γία ἀπὸ τοῦ ἀπογεύματος τῆς Δευτέρας -

- 5) Ἐτραγουδοῦσαν (ἢ τραγουδοῦν) κατὰ τὸν θερισμὸν σχετικὰ τραγούδια ; Καταγράψατε αὐτά.

Ἐτραγουδοῦσαν ὡδοὺς ἐνθεῶς τραγούδια -

- 6) Ποῦ τὴν τελευταίαν ἡμέραν τοῦ θερισμοῦ, προτοῦ τελειώσουν, ἀφήνουν εἰς τὸ χωράφι ἓνα μέρος αὐτοῦ ἀθέριστον. Τί κάμνουν τοὺς στάχους ποὺ μένουν ἀθέριστοι ; (Εἰς τινὰς τόπους θερίζουν τὸ μέρος αὐτὸ σταυροειδῶς καὶ μὲ τοὺς ἀποκοπέντας στάχους πλέκουν σταυρὸν ἢ ψάθην, τὴν ὁποίαν τοποθετοῦν εἰς τὸ εἰκονοστάσι κλπ.)

Περιγράψατε λεπτομερῶς ὅπου ὑπάρχει σχετικὸν ἢ ἄλλο τι εἶδησι.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ ΑΘΗΝΩΝ
Ἀθῆναις μετὰ τοῦ ἀπογεύματος ἀθέριστο, κυρίως
κλωρό, ἢ καὶ χειροποίητῃ κοσμάτιν ὡς
δεῖμα, διὰ τὴν δεμνοτοσίαν τῶν κερῶν.

δ. Τὸ δέσιμον (δεμάτιασμα) τῶν σταχῶν.

- 1) Πότε ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα, ἥτοι τὸ δέσιμον, τῶν θερισμένων σταχῶν. Ποίαν ἡμέραν ; Ἀμέσως μετὰ τὸν θερισμὸν ; Τὸ ἐσπέρας ἢ μήπως ἐπρεπε νὰ μείνουν οἱ στάχυες εἰς τὸν ἥλιον πρὸς ξήρανσιν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

Δὲν διακρίβω κομμάτια θερίσας
πρὸ τοῦ κοῦνου τοῦ δεματίσματος -
Ἀναχῶν μετὰ τὴν ἐνκαρπύαν τοῦ θερίστος -

- 2) Πώς ἐγένετο τὸ δεμάτιασμα ; Ποῖος ἔδενε τοὺς στάχους καὶ ποῖος τοὺς μετέφερε καὶ τοὺς παρέδιδεν ὡς χεριές, ἀγκαλιές ; Πῶς ἔδένοντο· μὲ κοινὰ σχοινία, μὲ σχοινία κατεσκευασμένα ἀπὸ βελονοειδῆς θάμνους, π.χ. βροῦλα, σπάρτα κλπ. Κατὰ τὸ δέσιμον τῶν δεματιῶν μήπως ἐχρησιμοποιεῖτο καὶ ἐργαλεῖόν τι ; Περιγράψατε λεπτομερῶς τὴν ἐργασίαν ταύτην μετὰ παραθέσεως σχετικῶν σχεδιασμάτων ἢ φωτογραφιῶν.....

Ἐτοποθετοῦντο οἱ χεριές καὶ ἐπὶ τῇ ἄλλῃ καὶ πρὸς τὴν αὐτὴν κατεβύθησαν οἱ στάχυες ἔδενοντο μὲ βούρα, μὲ σπαῖρα, ἀλλὰ καὶ μετὰ ἑνὶ ἡρώσειον ριζὰς σιταριῶν καὶ τῶν σταχυῶν. Ἄν εἴχου φέλου καὶ σπάρτα, ὅταν τοιοῦτο θέλει εἶναι καὶ διαστεινὸν εἶναι ἐν τῷ σταχυῶν καὶ ἐκτετακτοῦντο διὰ τὸ δέσιμο τῶν χεριῶν καὶ ἔχου καὶ δέσιμο -

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Τὰ δεμάτια μετὰ τὸ δέσιμον ἀφήνοντο εἰς τὴν ἰδίαν θέσιν ἢ συνεκεντρώνοντο εἰς ὠρισμένον μέρος τοῦ θερισμένου ἀγροῦ ; Πόσα δεμάτια συνεκεντρώνοντο ἐκεῖ καὶ πῶς ἐτοποθετοῦντο ;

Μετὰ τὸ δέσιμο ἐλοποθετοῦντο ἡρεσῶς ἢ συνεκεντρώνοντο ἐν ὠρισμένῳ μέρει τῆς ἀγροῦ καὶ ἐλοποθετοῦντο κυκλικῶς μὲ τὴν στάχυν πρὸς τὸ μέγα, δὲ εἰς ἐπὶ τοῦ ἀλλοῦ, σκηματίζοντες ἐν τῇ θηκῇ, σκηματος καὶ ἄλλων -

ε. Συγκομιδὴ τῶν γεωμήλων.

- 1) Ἀπὸ πότε ἤρχισεν ἡ καλλιέργεια τῆς πατάτας εἰς τὸν τόπον σας ; ἀπὸ τοῦ 1928 -

Πότε γίνεται ή σπορά ή τὸ φύτευμα αὐτῆς.....

Τὴν ἄνοιξιν περὶ τὰ μέσα Μαρτίου μέχρι
15 Απριλίου, καὶ ὅτε ἡ θερινὴ ἐδαφὸς εἴναι

- 2) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ ἐξαγωγή (βγάλισμο) τῶν γεω-
μήλων ἀπὸ τὸ χωράφι; Μὲ σκαπάνην, μὲ ἄροτρον ἢ μὲ
ἄλλον τρόπον. Περιγράψατε τὸ σχῆμα τῆς σκαπάνης, τοῦ
ἀρότρου κλπ. παραθέτοντες καὶ σχετικὸν σχέδιον αὐτῶν ἢ
φωτογραφίαν.....

— Η ἐξαγωγή γίνεται με σκαπάνη, συνήθως
ἐλαφρὰν — σκαπάνη.

στ. Συγκομιδὴ τοῦ σανός.

- 1) Ἐσυνθίζετο παλαιότερον ἡ διατροφή τῶν ζώων κατὰ τὸν
χειμῶνα μὲ ξηρὰ χόρτα (π.χ. σανόν, τριφύλλι βίκου); Ἐάν
ναί, περιγράψατε πῶς ἐγίνετο ἡ καλλιέργειά του, ἔπειτα ἡ
κοπή, ἡ ξήρανσις καὶ ἡ φύλαξις αὐτοῦ.....

Πρὸ καινότη. με τριφύλλι. Ἐδεματοποιεῖτο με
καμώθη (τένι) τὸ τριφύλλι ἐν ἑλὸν χρόν καὶ
μετεφέρετο ἐν ἑλὸν ἀποθήκη. Ἐδεματοποιο-
ύσιν ἐγένετο μετὰ οἰκὸ καλὴν ξήρανσιν, ἥτις
ἐνεργετο διὰ ἰσίων πυλῶντων (ἔννυ καλῶ-
σαν κ.ἄ.). τὸ τριφύλλι συνήθως θερίζεται ἐννυ

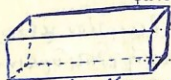
- 2) Πότε ἐθερίζετο ὁ σανὸς καὶ μὲ ποῖον ἐργαλεῖον (δρέπανον, κόσ-καὶ κελῶ-
σαν κ.ἄ.). τὸ τριφύλλι συνήθως θερίζεται ἐννυ

(Παραθέσατε καὶ σχεδιάσματα ἢ φωτογραφίας).....

4-5 φορές (χέρια) με κοβὸν, τρυμένον
τοῦ θερισμοῦ ἐπὶ 20-25 λεπτῶν.....

- 3) Ξήρανσις τοῦ χόρτου καὶ δέσιμον. Ποῖα ἐργαλεῖα ἐχρησιμο-
ποιοῦντο; (Παραθέσατε μετὰ τῆς περιγραφῆς καὶ τὴν σχετι-
κὴν τοπικὴν λαϊκὴν ὀνοματολογίαν, ὡς καὶ σχεδιάσματα καὶ

φωτογραφίας)

Τένι ή καώλη
διὰ τὴν δεματοποίησιν

Διὰ τὰ εἰσιτωχῆ τελειότητην
εἰς ἐνὸς τοῦ με' διυρίαντο
τριφύλλι 2-3 φύλλα

Γ. ΑΛΩΝΙΣΜΟΣ

- α. 1) Μεταφορὰ τῶν δεματιῶν πρὸς ἀλωνισμόν. Συνκεντρῶνόντο πρὸς τοῦτο ἐπὶ τόπου εἰς τὸ χωράφι ἢ μετεφέροντο εἰς ἄλλην θέσιν, π.χ. εἰς τὸ ἀλώνι, εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ σπιτιοῦ κτλ.

Ἐγένετο καὶ πρόχειροσχημένωσιν ἐνὸς τοῦ
χωραφιοῦ καὶ ὁριωτική μετ' ὀλίγον
ἐν τῷ δρόμῳ (θεμωνιά ἐλέγετο).

- 2) Πῶς καλεῖται ὁ χώρος, ὅπου τοποθετοῦνται τὰ πρὸς ἀλωνισμόν δεμάτια. Εἰς τινὰς τόπους λέγεται: θεμωνοστάσι, θεμωνιά, θεμωνιάστρα, κλπ. Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς σωρόν;

Ἐπὶ τῷ κέντρῳ τοῦ σωροῦ
ὅπου καλεῖται κέντρον, ὡς ἐν ὁρίῳ ἐπὶ τοῦ
ἄλλου

- 3) Ὑπῆρχεν ἀνέκαθεν εἰς τὸν τόπον σας ἀλώνι διὰ τὸν ἀλωνισμόν τῶν δημητριακῶν; Μήπως ἐγένετο παλαιότερον ὁ χωρισμός τοῦ καρποῦ (τοῦ γεννήματος) ἀπὸ τὰ ἄχυρα εἰς ἄλλον χώρον, δηλ. ὅχι εἰς τὸ ἀλώνι;

Ἐπορεύετο ἀνέκαθεν αὐλῶνι-

- 4) Ποῦ κατεσκευάζετο (ἢ κατασκευάζεται) τὸ ἀλώνι. Ἐντὸς τοῦ συνοικισμοῦ, εἰς τὴν αὐλὴν τῆς οἰκίας ἢ ἔξω τοῦ χωρίου; Εἰς ποίαν θέσιν;

Ἐν τῷ ἀγρῷ ἢ ἐν τῷ ὁρίῳ

- 5) Τὸ ἀλώνι ἀνήκει εἰς μίαν μόνον οἰκογένειαν ἢ εἰς περισσοτέρας ;
ἐὰν τοῦτο ἀνήκη εἰς πολλὰς οἰκογενείας, πῶς γίνεται ἡ χρῆ-
σις του, δηλ. με ποίαν σειρὰν καὶ ἐπὶ πόσον χρόνον ;

*Ἐάν μεν εἶναι χιτῶνιστῶν καὶ ἡ ἐκείνου μέ-
νιστον συνήθει ἀνήκει εἰς μίαν οἰκογένειαν. Ἄν
εἶναι χωματῶν οὐ δύναται ἀνήκει εἰς πολλὰς*

- 6) Ἀπὸ πότε ἀρχεται τὸ ἀλώνισμα καὶ πότε λήγει ;

*Ἀπὸ τῶν σταθμῶν τοῦ τοῦ γεωγράφου ἐκείνου τοῦ
εἰς, ὁνομαστὴ πατέρας, εἰσεται νὰ ἀκονίθῃ τὸ θεῖον πορτοφύ-
λιον*

- 7) Εἶδη ἀλωνιῶν (ἀναλόγως τῆς κατασκευῆς των)· π.χ. χωματά-
λωνο (με δάπεδον ἐκ χώματος)· πετράλωνο (με δάπεδον
ἐστρωμένον με πλάκες).

(Περιγράψατε τὴν κατασκευὴν ἐκάστου καὶ παραθέσατε σχε-
διάσμα ἢ φωτογραφίαν αὐτοῦ)

Χωματῶν - Πετράλωνο

με ἐκείνου ἐκείνου ἀκονίθῃ

Πατέρας

Πετράλωνο

- 8) Πῶς ἐπισκευάζεται τὸ ἀλώνι ἐκαστοῦ ἔτος πρὸ τῆς ἐναρξέως τοῦ
ἀλωνισμοῦ (π.χ. τοῦ χωματῶν : καθαρισμὸς αὐτοῦ καὶ
ἐπάλειψις τοῦ δαπέδου καὶ τοῦ γύρω τοιχώματος, ὅπου ὑπάρ-
χει, με πηλὸν ἐκ χώματος ἢ συνήθως διαμείγματος κόπρου βοῶν
καὶ ἀχύρων)

*Δὲν ὑπάρχει συνήθει μόνιμον χωματῶν -
ἐκείνου ἐκείνου ἢ ἐκείνου γίνεται διαμείγματος
κόπρου βοῶν καὶ ἀχύρων*

- 9) Ἡ ὥς ἄνω προετοιμασίαι τοῦ ἀλωνιοῦ καὶ ἡ ἐναρξίς τοῦ ἀλωνι-
σμοῦ γίνεται ὠρισμένην ἡμέραν καὶ ὥραν ;

ἴδιον

- 10) Πῶς γίνεται ἡ τοποθέτησις εἰς τὸ ἀλώνι τῶν δεματιῶν, ὅπου
ὑπάρχει ἀλωνόστυλος, ὡς καὶ τὸ ἀπλωμα τῶν σταχυῶν πρὸς ἀλω-

νισμόν; Περιγράψατε τὸν τρόπον τοῦτον ἢ οἴονδῃποτε ἄλλον.

C # τοῦ σθεναρίου γίνεται εὐ λὺν ἐκείνους
 ἡ ἐξω ἢ τοὶ εὐ λὺν ἀμυνόμενοι (στύλοι) πρὸς
 τὴν περιφέρειαν, τὰ πρῶτα καὶ τὰ ἑξῆς ἀμυνόμενοι
 τοῦ σθεναρίου ἐκείνους ὁρεῖα, μετὰ ἀφ' ἑκείνων καὶ εἰς πρὸς
 τοὺς ἀμυνόμενους
 φοιτῶν πρὸς τὴν
 αὐτὴν κλίσην περιφέρειαν

11) Πῶς γίνεται τὸ ἀλώνισμα τῶν σταχυῶν διὰ τῆς χρησιμοπο-
 ήσεως ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).

α) Ἀλώνισμα πρὸς ἀχυροποίησιν τῶν σταχυῶν διὰ τῆς καταπατή-
 σεως αὐτῶν ὑπὸ περιφερομένων ζῶων (βοῶν, ἵππων κλπ.).
 Πολλαχοῦ τοποθετεῖται πρὸς τοῦτο καθέτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀλώ-
 νιου ὀκτώγωνος στύλος, ὡς καὶ δύο μέτρων (καλούμενος ἀπὸ τῆς
 στρουλουργας, δοικάνη, βουκάνη κ.ά.), ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἐξαρτῶν-
 ται σχοινία, ὡς εἰς τὸ ἀνωτέρω σχεδιαγράφημα, διὰ νὰ συγκρατοῦν-
 ται ἀπὸ τὸ ἕτερον ἄκρον τῶν τῶν ζῶα, ὥστε νὰ περιφέρωνται κυκλι-
 κῶς, «νὰ ἔρχονται γύρες», καὶ οὕτω νὰ κόβουν τὰ στάχυα.....

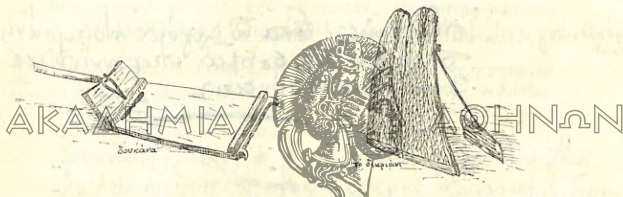
τὸ ἀλώνισμα γίνεται δι' ἀμυνόμενους
 μένους πρὸς τὸν ἐξωστῆν στύλον καμυνόμενους
 ἐκείνους πρὸς τὸν ἐξωστῆν στύλον ἐκείνους
 ὁρεῖα καὶ συγκρατοῦνται καὶ πρὸς τὸν ἐξωστῆν
 στύλον ἐκείνους

β) Πῶς ζεύονται οἱ βόες, τὰ ἄλλα κλπ. διὰ τὸν τρόπον τοῦτον τοῦ
 ἀλωνισμού. Πῶς συνδέεται τὸ σχοινὶ ἀπὸ τὸν κάθετον ἀλωνό-
 στυλον μετὰ τὰ ζῶα; (Εἰς τινὰς τόπους δένεται τὸ σχοινὶ εἰς θηλειάς,
 αἱ ὁποῖαι περιβάλλουν τὸν λαιμόν τῶν ζῶων. Εἰς ἄλλους τόπους
 εἰς τὸ ἀλώνισμα διὰ τοῦ τρόπου τούτου δὲν ὑπάρχει στύλος εἰς τὸ
 μέσον τοῦ ἀλωνίου. Τὰ ἀλωνίζοντα ζῶα περιφέρονται συνδεδε-
 μένα εἰς σειρὰν διὰ σχοινίου, τὸ ὁποῖον σχηματίζει θηλειὰς περὶ τὸν
 λαιμόν ἐκάστου ζῶου. Περιγράψατε ὅπου ὑπῆρχεν (ἢ διατηρεῖται
 ἀκόμη) ἀλώνισμός κατὰ τὸν ἕνα ἢ τὸν ἄλλον τρόπον, παραθέτον-

τες καὶ σχετικὰς φωτογραφίας ἢ ἱχνογραφήματα.

Κάθε ἀποχὴ φέρει καὶ σπέρμα. Ὁ ἀσπὶς ἐκ
καὶ ἀπὸ τῆς προσδένου ἐκ τῶν ἀκινύσεων,
καὶ τὰ ἑλκὸν ἑλκὸν. ὅστε ὑπερφορεῖται ἐκ
τῶν ἡμικυλίων ἢ σφαιρικών καὶ ὁλοκλήρων ἢ ἡμι-
κυλίων καὶ τῶν ἀπὸ τῶν ἀκινύσεων.

- γ) Ποῦ ἀντὶ τοῦ ἀλωνισμοῦ διὰ τῶν ποδῶν χρησιμοποιεῖται καὶ μη-
χανικὸν ἀλωνιστικὸν μέσον· π. χ. χονδρὴ ἐπιμήκης σανὶ εἰς
ἐν τεμάχιον ἢ δύο, προσαρμοζόμενα. Αὕτη ὠπλισμένη εἰς τὴν κάτω
ἐπιφάνειαν διὰ κοπτερῶν μεταλλίνων ἐλασμάτων ἢ ἀποσχίδων
σκληροῦ λίθου ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ζυγοῦ ἐξευγμένων ζώων, σύρεται
δ' οὕτω κυκλικῶς ἐντὸς τοῦ ἀλωνίου ἐπὶ τῶν ἐστρωμένων σταχύων
διὰ τὸν ἀλωνισμόν των.

Σημειώσατε, ἐὰν ἀπαντᾷ εἰς τὸν τόπον σας τὸ ἀλωνιστικὸν τοῦτο
μηχάνημα ἢ ἄλλο τι, τὸ ὄνομα αὐτοῦ (π. χ. δουκιάνα, δικριάνι,
βωλόσυρος), περὶ τῆς κατασκευῆς του, τὸ σχῆμα καὶ τὰς συνήθεις
διαστάσεις. Ἀπὸ ποῦ τὸ ἐπρωμεθεύοντο παλαιότερον καὶ σήμε-
ρον. Ἐπίσης πῶς γίνεται ἡ χρῆσις του καὶ διὰ ποῖα δημητρι-
ακά. Ἠλωνίζοντο (ἢ ἀλωνίζονται) ὅλα τὰ δημητριακά με ἀλωνι-
στικὸν μηχάνημα; Μήπως π.χ. ἡ κριθή καὶ τὰ ὄσπρια (κουκκιά,
ρεβίθια κ.ά.) ἠλωνίζοντο διὰ τῶν ποδῶν ζώων ζευγνυομένων καὶ
περιφερομένων ἐπὶ τῶν σταχύων τούτων;

Ὅθεν μελετήσαντες τὸν ἀλωνισμόν ἐκ τῶν παλαιῶν
μόνον τὰ ὄσπρια (ρεβίθια, κουκκιά, φακὲς κ.λ.π.)
ἢ κριθὰ καὶ διὰ ρεβίθιων

- 8) Ἀπὸ ποίαν ὥραν τῆς ἡμέρας ἀρχίζει ὁ ἀλωνισμός, κατὰ ποίαν δὲ διακόπτεται διὰ τὴν ἐπαναληφθῆ τὴν ἐπομένην.

Να εἶναι (ἡ συνωστὴ) διωκομένη ὡστε ἡ δόξα
 ἡ τοῖς μέσῳ τῶν δυνάμει ἡ θωρηκτικῶν, εἰς
 χιτῶνι μέχρι ἑξ ἑξὺς ἡς δόξα, ἡ τοῖς

- 12) Ποία ἄλλα ἀλωνιστικὰ ἐργαλεῖα εἶναι ἐν χρήσει; (Εἷς τινες τόπους χρησιμοποιοῖται ἐπίμηκες ξύλον, τὸ ὅποιον, καλούμενον διχάλι, δικούλι, δοκράνι κλπ., ἔχει τὸ ἄκρον ὀδοντωτὸν ὑπὸ τὴν κατωτέρω μορφήν):

ἡ ἐν χρήσει εἶναι τὸ χερόμενον δικούλι
 δικούλι, εἰς ἑξ ἑξὺς ἡς δόξα, ἡ τοῖς
 3-4 δόξα (δόξα)

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΧΗΝ

- 13) Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ ἀλωνισμοῦ ὁ γεωργὸς μὲ τὸ διχάλι ἢ τὸ δικράνι, ἐρχόμενος γύρω εἰς τὸ ἀλώνι, ρίπτει ἐντὸς τοῦ κύκλου τὸν ὅποιον διαγράφουν τὰ ζῶα ἢ τὸ ἀλωνιστικὸν μηχανήμα τοὺς ἀκόππους στάχυν;

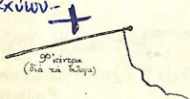
Ναί, εἰς τὴν ἐξέρχοντα
 τὸν ἑξ ἑξὺς τῶν φύων, εἰς τὸν

- 14) Ἦτο ἐν χρήσει εἰδικὴ ἀλωνόβεργα διὰ τὴν ὁδήγησιν καὶ τὸ κτύπημα τῶν ζώων; (Ἐν Κρήτῃ λέγεται αὕτη βουκέντρι· ἀλλαχοῦ φ' κέντρα). Πόσον μῆκος εἶχε καὶ ποία ἡ κατασκευὴ τῆς; (Σχεδιάσατε τὴν ράβδον αὐτήν). (Βλέπε κατωτέρω εἰκόνα).

Εἶναι ἐν χρήσει ἡ σημειογραφία διὰ σταυροῦ
 εἰς τὴν εἰκόνα καὶ λέγεται καμουτρίκι
 ἡ φύλινη λαβὴ τῶν εἰς τὴν καμουτρίκι
 πού. τὸ πηλαγίον κέρος αὐτῶν ποτελεῖ
 εἰς τὴν καμουτρίκι, εἰς τὴν καμουτρίκι
 καμουτρίκι δέματι κοίρου

- 15) Πώς λέγεται ἡ ἐργασία τοῦ ἀλωνίσματος ἑνὸς ἀπλώματος, δηλ. ἑνὸς στρώματος σταχύων ἐντὸς τοῦ ἀλωνιοῦ. (Ἐν Κρήτῃ καλεῖται δούλα). Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σίτου, κριθῆς, βρώμης κλπ. ἤλωνίζοντο καθ' ἡμέραν

Ἐν Σχίσσι -
καὶ 2 καὶ 3 Σχίσια, ἀναχόμεναι
ποδολιτικῶν δεικνύων -

- 16) Πώς λέγονται οἱ ἀλωνισθέντες στάχυες, προτοῦ λιχνισθοῦν διὰ τὰ ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα ἀπὸ τὸν καρπὸν; (ἐν Κρήτῃ: μάλαμα)

Δὲν ὑπάρχει ἰδιαίτερον ὄνομα. Ὁμοίως λινιέται ἀχέρω κα

- 17) Ποιοὶ ἀλωνίζουσι: ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μετὰ ἰδικὰ του ζῶα ἢ ὑπῆρχον (ἢ ὑπάρχουν ἀκόμη) εἰδικοί ἀλωνισταὶ (ἐν Αἰτωλίᾳ: βαλμάδες, δηλ. τσοπάνηδες, καλούμενοι ἀλωνασταὶ καὶ ἀγωγιάτες) οἱ ὁποῖοι εἶχον βοδινὰ ἢ ἀλογα καὶ ἀνελάμβανον τὸν ἀλωνισμόν.

Συνήθει ὁ ἴδιος ὁ γεωργὸς μετὰ ἰδικὰ του ζῶα.
Ἄν δὲν διέθετε ἄλογα, ἐπαιρνε Σχισιὰς, ὅσους
ἤμοι βετο ἀπὸ τὸ εἶδος τοῦ Σχισιᾶς ἐν τῇ προίᾳ,
καὶ μάλιστα $1\frac{1}{2}$ σκάδ. τὸ κουβέρι δηλ. 6 ἐπαρχμ
ἢ 20 δκ. ἀνέβαινε $1\frac{1}{2}$ ὁ Σχισιᾶς -

- 18) Πλὴν τοῦ μέσου τούτου μετὰ ζῶα καὶ μετὰ ἀλωνιστικὸν ἐργαλεῖον ὑπῆρχον παλαιότερον εἰς χρῆσιν ἄλλα μέσα χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους· π.χ. τὸ κοπάνισμα αὐτῶν μετὰ χονδρὸν ξύλον (τὸν κόπανον) ἢ μετὰ ἄλλον τρόπον; (βλ. κατωτέρω ἐν σελ. 26 εἰκόνα).

Ἦν προεχέθη μόνον εἰς τρισημῆτα
ὁ κόπανος -

- 19) Ὁ κόπανος οὗτος πῶς ἐλέγετο; ἐκ ποίου ξύλου κατασκευάζετο; πόσον μῆκος καὶ πᾶχος εἶχε καὶ ποῖον τὸ σχῆμά του;

Ἦν κόπανος, ἦτο ἐκ πλατάνου, μήκ. 95 cm.

- 20) Τὸ κοπάνισμα τῶν σταχύων ἐγένετο εἰς τὸ ἀλώνι ἢ εἰς τὴν αὐλήν; Διὰ ποῖα δημητριακὰ ἐγένετο (ἢ γίνεται) χρήσις τοῦ κοπάνου; (π.χ. φακῆς, ρεβιθίων κλπ.).....

Μόνον φακῆς, ρεβιθίων καὶ κουρκίων.....

κοπάνος εὐροστράτης

ξύλο κοπανιστῶν διὰ τὸ κοπάνισμα μικροῦ ἀγροῦ δημητριακῶν...

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

Ὑπὸ πόσων καὶ ποίων προσώπων ἐγένετο· μόνον ὑπὸ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας ἢ καὶ συγγενῶν; Ἀνελάμβανον τὸ ἔργον τοῦτο ἄλλα πρόσωπα ἐπ' ἀμοιβῇ; Πῶς ἐκαλοῦντο τὰ πρόσωπα αὐτά; Πῶς ἐγένετο τὸ κοπάνισμα τοῦτο διὰ τὰ δημητριακὰ μεγάλων παραγωγῶν;

- 21) Ποῦ ἐτοποθετοῦντο (ἐξηπλοῦντο) οἱ στάχυες διὰ τὸ κοπάνισμα. Ἐγένετο τοῦτο ἀπ' εὐθείας ἐπὶ τοῦ ἐδάφους ἢ ἐπὶ ξύλου; Πόσαι στρώσεις (δηλ. ἀπλώματα) σταχύων ἐκοπανίζοντο τὴν ἡμέραν; Τὸ κοπάνισμα ἀπέβλεπε μόνον εἰς τὸν χωρισμὸν τοῦ καρποῦ ἢ

καὶ εἰς τὴν ἀχυροποίησιν τῶν σταχύων ; (Περιγράψατε λεπτομερῶς τὸν τρόπον τοῦτον χωρισμοῦ τοῦ καρποῦ ἀπὸ τοὺς στάχους, παραθέτοντες σχεδιαγραφήματα ἢ φωτογραφίας)

- 22) Κατὰ τὸ ἀλώνισμα διὰ τῶν ζῶων, ὡς ἐπίσης καὶ διὰ τοῦ κοπάνου, ἐτραγουδοῦντο τραγούδια ; Ἐάν ναι, ποῖα ;
Κατὰ τὸ κοπάνισμα μήπως ἐλέγοντο εἰδικὰ δίστιχα ἢ φράσεις διὰ τὸν συντονισμόν τοῦ ρυθμοῦ τῆς ἐργασίας ;

- 23) Πότε τὸ πρῶτον ἐγίνε χρῆσις ἀλωνιατικῆς μηχανῆς εἰς τὸν τόπον σας. Ποῖος τὴν ἐπρομηθεύθη (πρόσωπον, συγγενισμός κλπ.). (Περιγράψατε τὸν τρόπον λειτουργίας αὐτῆς)

β'. Λίχνισμα

- 1) Πῶς λέγονται οἱ ἀλωνισμένοι στάχυες, ἐτοιμασμένοι διὰ τὸ λίχνισμα· (ἐν Αἰτωλίᾳ : λειῶμα, ἐν Κρήτῃ : μάλαμα). Με ποῖον ἐργαλεῖον σωρεῖται τὸ λειῶμα διὰ τὸ λίχνισμα· πῶς λέγεται τοῦτο· (εἰς Κρήτην : θρινάκι, εἰς Αἰτωλίαν καὶ Πελοπόννησον : δικριάνι, ἀλλαχοῦ : δικιργιάνι) καὶ ποῖον τὸ σχῆμα αὐτοῦ.

Ἀχέρωμα - Μὲ τὸ δικριάνι - Τάχνημα
τοῦ εἶναι ὅμοιον μετὰ τὸ διὰ σταυρῶν
συμεινόμενον

Ὁ σχηματιζόμενος σωρὸς ἔχει σχῆμα στρογγύλον ἢ ἐπίμηκες ;
Προτοῦ ἀρχίσῃ τὸ λίχνισμα (ἀνέμισμα) πρὸς ἀποχωρισμόν τοῦ ἀχύρου

ἀπὸ τὸν καρπὸν, καρφώνεται τι ἐπάνω εἰς τὸν σωρόν ; Μήπως μαχαίρι, τὸ θρινάκι ἢ ἄλλο τι ; Τί λέγεται κατὰ τὴν πράξιν ταύτην καὶ πρὸς ποῖον σκοπὸν γίνεται τὸ ἔθιμον τοῦτο.....

Οἱ ἀχυρωμένοι ἀλκυονε παραμένον ναδρυμένοι καὶ συνελόντες ἐνταῖον τοῦ Σανίου. Ὁ φεωροῖ, ἔμαλιν ποσειδάωνει τοῦ Σανιοκροῖ ἀντί-
χει σταυροειδῆ εἰς ἡν δυνάμει σθένος σταχύων
δύο ἀλκυονας. Ὁλοκρετίζοντες ἐν ὁσημερίᾳ τοῦ σταυροῦ.

- 2) Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον γίνεται τὸ ἀνέμισμα ; (Πῶς λέγεται τοῦτο : φτυάρι, θρινάκι ; Ἰχνογραφήσατε τοῦτο.....

Δικριανὶ σιδε' ἀνωτέρω -

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

- 3) Ποῖος λιχνᾶ (ἀνεμίζει)· ἄνδρας, γυναῖκα· εἰδικὸς λιχνιστὴς ἐπ' ἀμοιβῇ ;

καὶ κινδρῶ καὶ φινάκια.....

- 4) Πῶς λέγονται τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων, τὰ ὅποια μετὰ τὸ λίχνισμα παραμένουν μετὰ τοῦ καρποῦ· (εἰς τινὰς τόπους καλοῦνται : κόντυλοι, κόμπια). Πῶς ἀποχωρίζεται ὁ καρπὸς ἀπὸ τοὺς κόντυλους ἢ τὰ κόμπια ; Ποῦ συνηθίζεται νὰ γίνεται δεύτερον ἀλώνισμα διὰ τῶν ποδῶν τῶν ζώων, ὥστε νὰ ἀποφλοιωθῇ ὁ σῖτος κλπ ;

Τὰ χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχύων γέρονται ὁτ' ἐμνήδια
ἀποχωρίζονται τοῦ καρποῦ μετὰ τὸ ρεμόνι.
Τὰ τεμάχια αὐτὰ ἀποκαρπύονται διὰ ρεβ-
δομῶν.....

- 5) Πῶς γίνεται ἡ ζευξίς τῶν ζώων διὰ τὸ δεύτερον, ὡς ἀνωτέρω, ἀλώνισμα ; Ποῦ ἀπαντᾷται τὸ ἀλώνισμα τοῦτο· πῶς λέγεται ; (Ἐν

Κρήτη: ξεβαβούλισμα καὶ καρπολώνεμα)· διὰ ποῖα δημητριακὰ συν-
ηθίζεται τοῦτο

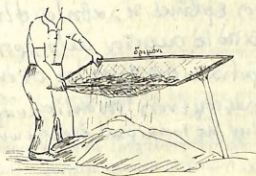
- 6) Ἀφοῦ διὰ τοῦ λιχνίσματος (ἀνεμίσματος) ἀποχωρισθοῦν τὰ ἄχυρα,
πῶς γίνεται ἡ διαλογή τοῦ καρποῦ ἀπὸ τὰ μετ' αὐτοῦ παραμείναντα
χονδρὰ τεμάχια τῶν σταχυῶν (τοὺς κοντύλους, κόμπια κ.ἄ.) ;

ἡ διαλογή γίνεται μετὶ ρεμόνι.

Γίνεται τοῦτο κατὰ τὸ ἀνέμισμα, ἀπομακρυνομένων τῶν ξένων αὐτῶν
ὑλῶν ὑπὸ γυναικὸς διὰ σαρώθρου· ἢ δι' ἄλλων μέσων, ὡς π.χ. κοσκί-

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

νων μετὰ ὅπως διαφόρων μεγεθῶν· π.χ. μετὰ τὸ κόσκινον τὸ καλούμενον
κατὰ τόπους: βολίστρης, δερμόνι, δορμόνι, δριμόνι, ρεμόνι κλπ.

(Περιγράψατε λεπτομερῶς τοὺς ἐν χρήσει παλαιότερον (ἢ καὶ σήμερον) τρόπους χωρισμοῦ τῶν κόκκων τῶν δημητριακῶν ἀπὸ τὰ ἄχυρα καὶ τὰς ἄλλας ὕλας. Ἰχνογραφήσατε δὲ ἢ παραθέσατε φωτογραφίας τῶν ἐν χρήσει ἐργαλείων καὶ σκευῶν)

Τὸ σκεῦός σου εἶναι εἰς τὸν ὄχλον. Ἐν σκεῦός σου φέρει σῶμα, δι' οὗ κρέματα ἐπὶ στόμα. Ἰσχυρίζεται καὶ κινεῖται παλινδρομῶν. Οὐδὲν ἐξέρχεται ὁ καρπὸς, ἐνὶ ρεῖνόν σου εἰς τὸν ὄχλον. Ὁ καρπὸς σου εἰς τὸν ὄχλον.

- 7) Ὅταν ἐτοιμασθῇ, ὡς ἀνωτέρω, ὁ καρπὸς σχηματίζεται εἰς σωρόν; Μὲ ποῖον ἐργαλεῖον σωρεύεται; Χαράσσεται ἐπὶ τοῦ σωροῦ σταυρός; Πῶς χαράσσεται καὶ ποία ἡ μορφή του. Μήπως ἐμπηγνύεται κατόπιν εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ σωροῦ τὸ ἐργαλεῖον τοῦ λιχνίσματος (θρινάκι, φτυάρι), ἐπακολουθεῖ δὲ καὶ προσκύνησις καὶ ἀσπασμὸς τοῦ σωροῦ ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ;

Ὁ καρπὸς σου εἰς τὸν ὄχλον. Ἐν τῷ σκεῦός σου φέρει σῶμα, δι' οὗ κρέματα ἐπὶ στόμα. Ἰσχυρίζεται καὶ κινεῖται παλινδρομῶν. Οὐδὲν ἐξέρχεται ὁ καρπὸς, ἐνὶ ρεῖνόν σου εἰς τὸν ὄχλον. Ὁ καρπὸς σου εἰς τὸν ὄχλον.

- 8) Ἀλλὰ ἔθιμα προτοῦ νὰ μεταφερθῇ ὁ καρπὸς (σίτος, κριθὴ κλπ.) εἰς τὴν ἀποθήκην.

ποῖον δοχεῖον ἐμβάλλει καὶ λαμβάνει τὸ φθαρτὸν. Κατὰ τὴν μετὰ τὸν ἀποθήκην ἀπὸ τοῦ σκεῦός σου φέρει σῶμα, δι' οὗ κρέματα ἐπὶ στόμα. Ἰσχυρίζεται καὶ κινεῖται παλινδρομῶν. Οὐδὲν ἐξέρχεται ὁ καρπὸς, ἐνὶ ρεῖνόν σου εἰς τὸν ὄχλον. Ὁ καρπὸς σου εἰς τὸν ὄχλον.

- γ'. 1) Ποία ὀφείλονται πρὸς τρίτους ἔπρεπε νὰ καταβληθοῦν εἰς εἶδος ἀμέσως εἰς τὸ ἄλωνα; π.χ. ἡ δεκάτη, κοινῶς δεκάτισμα. Ποία ἦτο ἡ συνήθεια. Ἦρχετο ὁ δεκατιστής εἰς τὸ ἄλωνα; Μὲ ποῖον μέτρον (δοχεῖον) ἐγένετο ἡ μέτρησις τοῦ σίτου, τῆς κριθῆς κλπ., διὰ τὴν εἴπραξιν ὑπὸ τοῦ δεκατιστοῦ τοῦ «δεκάτου». (Σημειώσατε τὸ ὄνομα τοῦ μετρητοῦ, τὴν

Εἰς κουβέλια (ἑνὲς κουβέλι 30 ὀκόδες)

χωρητικότητα του εις όκάδας, εις κοιλά κλπ., παραθέσατε δὲ καὶ ἱχνογράφημα αὐτοῦ· βλ. κατωτέρω σχετικὰς εἰκόνας).....

Παραυλῆρον σφέλαι, χωρητικότης 10 δοκίων.
Σύμερον δ' ἑνεμῆ, χωρητικότης
12 δοκίων. —

μυσοκαίλι

κουζέλι

2) Ποῖα ἄλλα βάρη κατεβάλλοντο εἰς εἶδος εἰς τὸ ἁλώνι ;

α) τὸ παπαδιάτικο, **ναι**

β) τὸ ἀγροφυλακιάτικο, **ναι**

γ) τὸ γυφτιάτικο, **ναι**

δ) τὸ ἀλωνιάντικο κλπ. **ναι**

Σημειώσατε τὰ ἐν χρῆσει παλαιότερον μέτρα τῶν δημητριακῶν (ὄνομα, χωρητικότης, σχῆμα, καὶ παραθέσατε ἱχνογραφήματα ἢ φωτογραφίας αὐτῶν).....

Μέτρος = 10 δοκάδες — ἰσχυρότερον

3) Ποῦ ἀπεθηκεύετο κατόπιν ἡ παραγωγή (ὁ καρπὸς) ὑπὸ τοῦ γεωργοῦ· ἐντὸς τῆς οἰκίας (εἰς ποῖα δοχεῖα) ἢ εἰς ἀγρούς ἐντὸς εἰδικῶν λάκκων ; (Σημειώσατε λεπτομερῶς εἰς ἐκάστην περίπτωσιν τὰς σχετικὰς συνηθείας).....

Εὐλὴ ἢ ἐς οἰκίαν ἢ ἐς χωρία (καθόνια)

4) Τὸ ἄχυρον ποῦ ἀπεθηκεύετο. Εἰς ἀποθήκην (ἄχυρῶνα) ἐντὸς τοῦ χωρίου ἢ εἰς τὸν ἀγρόν καὶ παρὰ τὸ ἁλώνι. Πῶς ἐγίνετο ἡ ἀποθή-

ΚΕΥΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΎΠΑΙΘΡΟΝ ;

Εντὸς αὐτοδοκίης, ἐπὶ τὸν ἀκχεῖνα -

- 5) Πῶς ἐγίνετο (ἢ γίνεται) ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ θερισμοῦ ἀπὸ τὸν καλυτέρεον στάχυς ἢ μετὰ τὸ ἀλώνισμα ; ...

Μετὰ τὸ ἀλώνισμα, τοῦ περὶ τὸν κα-
ρὸν ὅτον ἐρέχο καὶ ἀφαιρέσων εἶον.

Τὴν καχευτικὴν θήρησιν κ.λ.π. ἀκχεῖνα -

Ἐγένετο καὶ ἐκ τῶν ἐκείνων σταχυῶν, ἐκ τῶν ἐκείνων -

- 6) Μήπως ὅπου γίνεται ἡ διαλογὴ τοῦ σπόρου πρὸ τοῦ θερισμοῦ κατα-
σκευάζεται τότε ἢ μετὰ τὸν θερισμὸν πλέγμα (πλεκτὴ) ἐκ σταχυῶν,
τὸ ὅποιον ἀναρτᾶται εἰς τὸ εἰκονοστάσιον ἢ ὀπισθεν τῆς θύρας κλπ ; ..

Πῶς λέγεται ἡ πλεκτὴ αὕτη ; Ποῖον τὸ σχῆμα τῆς ; ποῦ φυλάσσεται.
πρὸς ποῖον σκοπὸν καὶ ἐπὶ ποῖον χρόνον ; ...

Α'. ΕΤΗΣΙΑΙ ΠΥΡΑΙ

- α'. 1) Κατὰ ποίας ἡμέρας τοῦ ἔτους λαμβάνει χώραν κατ' ἔθιμον εἰς τὸν
τόπον σας ἀναμμα φωτιάς εἰς τὸ ὑπαιθρον. (Π.χ. παραμονὴ Χριστου-
γέννων, ἑσπέρas 23 Ἰουνίου (Κληδόνου), Ἀποκριές, πρώτη Μαρ-
τίου, Πάσχα (κάψιμο τοῦ Ἰούδα), ἑσπέρas τῆς 31 Αὐγούστου κλπ.)

Παραϊότερα κατὰ τὰς Ἀποκρίas τοῦ Πάχα θὰ -
πτολο φωτιαί, πλερίξ τῶν ὁμοίων ἐκδορεν
οἱ νέοι καὶ αἱ νέαι τοῦ χωρίου -

Εἰς ποίας ἡμέρας, ποῖαν ὥραν καὶ εἰς ποῖον μέρος ;

Οἱ φωτιάς αὐτὴς ἐκ τῶν ἐκείνων
ἔσται.

2) Πώς λέγεται ή φωτιά αὐτή ; (π.χ. φανός, άφανός κλπ.).....

Δέν εἶχε ἰδιαιτέρο ὄνομα —

β'. 1) Ποῖοι ἀνάπτουν τήν πυράν ; παιδιά, ἡλικιωμένοι, ποῖος ἄλλος ;...

Τὸν καθαίρων θύων (ξύλα) ξεκοιλίφου κρήνης
αἱ νέαι τοῦ χωρίου —

2) Ποῖος ἢ ποῖοι συλλέγουν τὰ ξύλα, θάμνους κλπ. διὰ τήν πυράν.

Τὰ κλέπτουν ; "Αν ναί, ἀπό ποῖον μέρος ;

Ἡ νέαι τοῦ χωρίου ἀπὸ τοῦ ὁδοῦ —

3) Πώς γίνεται ἡ συγκέντρωσις των. (Περιγράψατε λεπτομερῶς)

Δέν ἔχει ἰδιαιτέρον τρόπον. —

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

γ'. Ποῖαι αἱ συνήθειαι εἰς κάθε τόπον διὰ κάθε πυράν ;

1) Προσευχάι, διάφοροι ἐπικλήσεις, ξόρκια, ᾠσματα, κρότοι, θόρυβος.
Καταγράψατε τὰ σχετικὰ κείμενα

Τραγούδια, χοροί, πυροβολισμοί —

2) Πηδήματα, χοροί γύρω ἀπὸ τήν πυράν. (Περιγραφή λεπτομερής)

Πηδήματα γύρω τῆς πυρᾶς —

- 3) Τί καίονται εἰς τὰς πυρὰς αὐτάς· (κάψιμον τροχοῦ ἀμάξης, λουλουδιῶν τοῦ Μάρτη, τοῦ στεφάνου τῆς Πρωτομαγιάς κλπ.) . . .

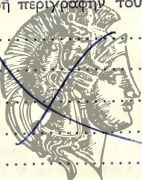
Δίωστε τοὺς διαίτερον -

- 4) Καίονται (ἢ ἐκαίοντο) ὁμοιώματα· π.χ. κατὰ τὸ Πάσχα ὁμοίωμα τοῦ Ἰούδα· (περιγράψατε λεπτομερῶς) . . .

ὄχι -

- 5) Παραθέσατε λεπτομερῆ περιγραφὴν τοῦ ἔθιμου εἰς τὸν τόπον σας

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΓΕΩΡΓΙΚΟΣ ΒΙΟΣ ΚΑΙ ΚΑΤ' ΕΘΙΜΟΝ ΠΥΡΑΙ

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΡΗΓΑΝΙΟΥ ΝΑΥΠΑΚΤΙΑΣ.

Ὁ γεωργικὸς βίος ἐν τῷ κυρίῳ τούτῳ, τὸ δοῦτον στυοτελεῖ καὶ τῶν ἰδιαιτέρων μου πατρίδα, δὲν ἔχει ὑλοστυὴ σὺδεμῖαν σχεδὸν μεταβολὴν ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τοῦ ισοφύτου αἰῶνος μέχρι σήμερον. Ἐδρισκεόμενον ἐπὶ ὄρεινῳ καὶ ἀνεπροεῖτου ὁδοῦ, δὲν κατέστη δυνατόν μέχρι σήμερον νὰ συνδεθῇ ὁδοκίῳ μετὰ τῆς ἑσπέρης τῆς ἐπαρχίας μας, τῆς Ναυπακτίας. Ἐνεκεν τούτῳ τὰ νεώτερα μηχανικά μέσα καλλιέργειαν τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ αἱ σύγχρονοι ἀντιλήψεις περὶ νέων καλλιεργειῶν εἶναι ἀγνωστα ἐνταῦθα. Οἱ κάτοικοί τοι, ἀσχολούμενοι στυοκλειστικῶς καὶ μόνον μετὰ τῶν γεωργικῶν καὶ κτηνοτροφικῶν, ποιεῖται τῶν γῆν τῶν πατρῶν ἐπὶ μετὰ τοῦ τέλει ἰσχυράτου. Ἐν τῇ ὑποστάσει τῶν ἐπὶ ἑξαετίας τὰ πρὸς τὸ γῆν ἀντικείμενα. Ἐπὶ τοῦ 1920 μετὰ σήμερον, ἀντικείμενα καὶ κτηνοτροφία ἐπὶ τῇ γεωργικῇ βίῳ συνδύονται ἐν τῇ κατωσί:

- α) Χειροποιεῖς χειρῶν ἀπασχολοῦν ἀπὸ τοῦ 1934-35.
- β) Χειροποιεῖς διδυρῶν μηχανῆς ἀπὸ τοῦ 1928 καὶ
- γ) Χειροποιεῖς διδυρῶν ἀπὸ τοῦ 1915.

Ἐν τῇ γεωργικῇ ἐργασίᾳ σὺδεμῖα προποιοῦνται ἔχει ἐπέλθον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ὡς δύνανται νὰ ἐνθυμῶνται οἱ ἐδρισκεόμενοι ἐν πρεσβελικῇ καὶ καλῇ. Πάντα τὰ χειροποιεῖς μετὰ γεωργικῇ ἐργασίᾳ ἀναφέρονται ἐπὶ τῇ ἐρωτικατοχίᾳ, πειρασιότητες καὶ ἀσχετικὰ ἰσχυράτου, μετὰ ἐπὶ τῇ πρῶτῃ σπουδαιότητων διὰ τῶν καλλιτέρων κατανόειν. Ἐν περιεργασίᾳ γεωργικῶν ἐργασίῶν ἐν τῇ ἐρωτικατοχίᾳ γίνεται χρῆσις πύλων μέχρι σήμερον.

Τὸ ἐρωτικατοχίον καλύπτει ἑκαστὰς πλευρὰς τοῦ γεωργικοῦ βίου παρ' αὐτῶν. Ὁ δὲ ἰσχυρὸς νὰ ἀναφέρω ἐνταῦθα

μίαν συνήθεαν, κυρίως κατὰ τὴν μαχομότεραν ἐποχὴν ἐποικισθῆ-
σαι, συνδεομένην διωκεμένην μετὰ τὸν μερρικὸν βίον καὶ ἐχέ-
σιν ἔχουσιν μετὰ τὸ "νέο φωκί", τὴν νέαν ἐποδείαν, ἔχουσιν
τὴν ἀποχούσας: ἡ νοικοκυρὰ ἀπὸ τὴν νέαν ἐποδείαν σὰ στήλη
μετὰ ποσότητα ἐπὶ τὸν μῦλον νὰ ἀχέσῃ, νὰ γίνη ἁλεύρι. Με-
τὰ ἁλεύρι αὐτὸ σὰ θιὰξῃ μετὰ κουκούραν, σὰ τὴν βύση καὶ
λίαν πρὸ τῆς θύρας καὶ σὰ εἰς κρεμάση στή βρύ-
δι τοῦ χωριοῦ, γὰ νὰ τρέχουν, καὶ ὅταν τὴν διαρκεῖν
τοῦ ἔτους, τὰ "καλὰ", σὰ σπῆτι, ὅπως τρέχει τὸ νερό
τῆς βρύσης.

Μίαν ἄλλην συνήθειαν, σχετιζομένην μετὰ τὸν ἀλυσισμὸν τὴν δροσὶν
σὰ πηδῶμεθα νὰ ἀναφέρωμεν εἶναι ἡ ἑξῆς:

Ὅταν τὸ ἀλὼνι ἀπελευθερωθῇ ἀπὸ τὸ πρῶτον ἐνὸς μερικοῦ καὶ
πρὶν ἢ ἀποκομίσῃ τὸν καιρὸν ἐξ αὐτοῦ, ὁ ἐπισημὸν νὰ καμῇ κη-
θὼν τὸ ἀλὼνι τὴν ἐποχὴν ἀπὸ τὸν πρῶτον, πρὸ τῆς ἐποχῆς
κορυφῆς τοῦ ἀλυσισμοῦ (στρώχου) μετὰ χερσὶν οἴτου ἢ ἐν
τοῦ προϊόντος ἐπὶ δροσὶν ἐπισημὸν νὰ ἀλυσισμὸν. Ὅσοι τοιοῦτοι ἀποτερεῖ
ἐνδεῆξιν ὅσα τὸ ἀλὼνι εἶναι ἡδὴ κατεκτεταμένον. Ὅσοι τοιο-
του συμβαίνει εἰς ἀλὼνι ἀνῆκοντα μὲν εἰς ἐν πρῶτον, ἐπισημὸν
ὅπως τὴν χρῆσιμοποιεῖν κατὰ καὶ δροσὶν ἑτέρων μερικῶν, χωρὶς
νὰ ἐπεμβαίνει εἰς τὴν βεράν ἢ δροσὶν σὰ τερματῇ. Ἐξυπακούε-
ται ὅτι ὁ ἴδιος ἔχει ἀποπερατώσει τὸν ἀλυσισμὸν τὸν ἴδιον τοῦ
πρῶτον. - Ὁ ἀλυσισμὸς μας ἡγενησάμεν ἀπὸ τὸν ὁμόλογον σχεδόν
τὴν ἡλικιωμένων κατοίκων τοῦ χωριοῦ, ἰδιαιτέρως δὲ εἰς τὴν ἀναφε-
ρομένην δὴ ἐν τῷ ἐρωτηματολογίῳ

(ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΘ. ΜΠΑΡΜΠΑΠΙΑΝΝΗΣ, Διδάσκων: Ησυχαστὴ καὶ
συμμετέχοντες τοῦ ἐρωτηματολογίου ἐγένετο ἀπὸ 20-25 ὁμογενῶν
1970.).

Προς
Το Κέντρο Έρευνας της Ελληνικής
Λογογραφίας της Ακαδημίας
Αθηνών, Αναγνωστοπούλου 14
(Διά του κ. Θεωφύτου Δικαστή
Εκπ/σης Ναυπακτίας)

Eis Aouras

Συντομικά: Ερωτηματολόγιο
μετά περιγραφής.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

λαμβάνου εἰς τὴν ἐν δισοβόχῳ
ἀφ' ἧς συνεκένως, ἐρωτηματολό-
γιον ἡμῶν διὰ γεωργικὰ ἐργασί-
α καὶ κατ' ἐξίμῳ πύρας ἐν τῇ περι-
φέρειᾳ ἡμῶν δεύσας συνεκωλύ-
μεναι μετὰ σχετικῶν περιλαυστικῶν
συμπεριφορῶν κατὰ τὰ γεωργικὰ
βίον παρ' ἡμῶν καὶ τὰ παρακο-
λῶν διὰ τὰ κατὰ ἡμῶν. —

ο Διοικητής του Υπουργείου

ΜΕΦΑΡΜΠΑΓΙΑΝΝΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ
ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ